№ 256 ნოემბერი 26, პარასკევი 1893 ნოემბერი 26, პარასკევი 256 №

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲦᲘᲠᲐ

თვე	მან.	ᲙᲞ.	თვე	მან.	ᲙᲞ.
12	10	—	5	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ დასაკვეთად და ყოველ განცხადებით დასაბეჭდავი უნდა მიეთარეთ: თვითონ რედაქციას, კუკია ში, ავეშალის ქუჩაზედ, ვარანცოვ ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლშიჰ წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიას, სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში, სასახლის ქუჩაზედ

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპიკი

1877—1893 საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1893

„ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“

გამოდის 1893 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

ᲕᲘᲡᲐᲒ ᲭᲡᲣᲠᲡ ᲓᲐᲘᲙᲕᲔᲗᲝᲗᲡ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲐᲛ 1893 ᲬᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ, ᲛᲘᲐᲛᲐᲠᲗᲝᲗᲡ:

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲨᲘ: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოზის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21; ბ) „ქართველთა-შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზედ, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარავსლის გალერეიაში.

ტფილისის გარეშე მცხოვრებნი უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРІА“.

რედაქცია ამასთანავე აცხადებს, რომ თუ გაზეთის გაგზავნის გამო პასუხის მეგებელ იქნება მარტო ამ სელის-მომწერთა წინაშე, ვინც გაზეთის ფულს პირდაპირ რედაქციაში და ან „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიაში წარმოადგენს, ანუ გამოგზავნის.

ᲒᲐᲘᲡᲠᲣᲚᲝᲑ

ყოველ გვარ **ᲡᲘᲜᲗᲚᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲡᲐ-ᲛᲝᲥᲐᲚᲐᲥᲝ ᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲡᲐᲥᲛᲔᲑᲡ** სახელმწიფო დაწესებულებანში საწარმოებლად, ვწერ ყოველ გვარ **ᲐᲠᲬᲔᲑᲡ**, ეტვირთულობ აგრეთვე **ᲛᲐᲛᲣᲚᲔᲑᲘᲡ** ბანკებში **ᲓᲐᲒᲠᲘᲐᲕᲔᲑᲐᲡ** და სხ.

მსურველთ მოგვმართონ დიდის 8—10 სათამდე და საღამოს 6—8 სათამდე.

ᲐᲓᲠᲔᲡᲘ: ჩუღურეთი, პანასვილის ქუჩა, სახლი ქობულაშვილისა, 17.

(10—5)

Энциклопедическій Словарь

См. 4-ую стр.

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘ, 26 ᲜᲝᲔᲛᲑᲔᲠᲘ

ავსტრიის მთავარ-მინისტრი, გრაფი ტაააფე, თხუთმეტი წელიწადი მეთაურობდა ავსტრიის შინაურ და საგარეო პოლიტიკას, დიდის მოხერხებით და ოსტატობით იცილებდა თავიდან სხვა-და-სხვა საპარლამენტო გაბჭირვებას, თითქმის მუდამ ბედი სწყალობდა ავსტრიელ-ჩეხთა ეროვნულ-დაპირისპირებას. ბოლოს ეს-და-გვარ-ჩენა, რომ შეეერთდეთ ყველა სლავიანთა წარმომადგენელნი და ებრძოლოთ როგორც მოსისხლე მტერსა. ეს-ეს-ეს-

მა იქონიონ თითო დავთარი, რომელშიაც ჩაწერილი უნდა იქმნას აქამდე ჯერ შევუვსებელი ფული, ვის რამდენი უნდა გადახდეს, ან რამდენი გადაუხდია. ეს საქმე უნდა დაეკალოს ყველა საბოქაულო საქმეთა მწარმოებელთ, თვით ბოქაულების ხელმძღვანელობით. წიგნში, იქ სადაც ჩაწერილია აკრეფილ ფულის რაოდენობა, თვით ბოქაულმა ან იმის თანაშემწემ ხელი უნდა მოაწეროს, ეს ფული მივიღეო. ბ) გაუწერელი სახელმწიფო ხარჯი უნდა მოკრიფოს თვით მოხელემ, ან იმისმა თანაშემწემ და არა სხვა მოხელეებმა. გ) აკრეფილი ფული წამსვე უნდა ჩაიწეროს წიგნში და აგრეცდე აღინიშნოს, ვინ და როდის აიღო ეს ფული და მისცა კვიტანცია დ) აკრეფილი ფული გაგზავნილ უნდა იქმნას ხაზინაში ან სადაც ჯერ არს, არა უგვიანეს ერთის კვირისა. ე) აკრძალულია ფულის მიღება უბრალო კერძო ბარათით და ამ ბარათების მიცემა კანონიერ კვიტანციის სამაგიეროდ. ვ) ზემოხსენებული წიგნები ბოქაულებმა ყოველთვის 19 უნდა წარუდგინონ პოლიციმეისტერს სარევიზიოდ.

*** ამ დღეებში ქართლიდამ ტფილისში ჩამოვიდნენ რამდენიმე ოსის გლეხ-კაცი, რომელნიც აფხაზეთისკენ აპირებდნენ წასვლას და იქ ადგილების დაშინჯვას, რადგანაც გადასახლება გვინდა იქითაო. მიზეზი გადასახლებისა არის ხალხის გამრავლება და ადგილების სიმცირეო.

*** ქუთაისი: როცა ჩვენის საოთვად-აზნაურო ბანკის ზედამხედველ კომიტეტისა და გამგეობის კრებამგაშავა დამფსებელნი: თთ წულუკიძე და ჩხეიძე, ორმა წევრმა კომიტეტისამ თ. ნიკურაძემ და აზ. მ. დარახველიძემ აღარ ინდომეს წევრობა და თავი დანებეს კომიტეტს. დღესაკი როგორც ნამდვილად შევიტყეთ, ზემოხსენებულთ წევრთ ისევ მოუნდომიათ სამსახური და უტვირთნიათ წევრობა კომიტეტისა. ამბობენ, რომ ეს გარემობა გამოიწვია იმ უთანხმოებამ, რომელიც კომიტეტში მოხდა საზოგადო კრების დანიშვნის გამო ბანკის მოხელეთა არჩევანებსათვისაო.

*** ბოლნისი: 10 გიორგობისთვეს მოდის ბოლნისის წმინდა გიორგის დღეობა. ამ დღესასწაულ დღეს დიდ-ძალი ხალხი მოსულა ამ ეკკლესიაში სალოცავად და ღამის სათევად. ეს ეკკლესია და დღესასწაული საყურადღებოა მით, რომ ამ ადგილებში, სადაც ქართველი ტომის კვალი ამ 200 წლის განმავლობაში სრულიად მოისპო და დარჩა მხოლოდ აქა-იქ რამდენიმე სოფელი ქართველთა, რომ ესენი ამ დღეს აქ მოიყრიან თავსა და მთელს სამხრეთ საქართველოს ხალხს აქ ნახავს კაცი.

*** სოფ. ბოგვი: (ბორჩალოს მაზრა) აქაურ ქართველთა მღვდელს ძლიერ დიდი მრეველი ჰყავს, ათ სოფელზედ მეტი; ამიტომ ეს თავის სამსახურს ვეღარ ასწრებს და ვერ ასრულებს.

დამაგვიანდი

—

თუ არ გინდა სალხმა მოგიტეფოს,
ნურც სასმელს ენდობა და ნურც ტანსაცმელს;

**

თუ არ გინდა წიგნმა მოგიტეფოს,
ნურც სათაურს ენდობა, ნურც ზედა-ბეჭს.

**

ვინც უსარგებლო ნიეთეფლობასა ჭეფადფლობს, ის ჩქარა სასარგებლოს გაჭეფადს.

ქართული თეატრი

ორი ობოლი, დრამა 5 ოქმედ. 7 სურათად.

გუშინ-წინ, ოთხშაბათს, 24 ნოემბერს, სვიმონიძის საბენეფისოდ ქართულ სცენაზედ წარმოდგენილ იქმნა არა-ერთხელ ნათამაშევი პიესა „ორი ობოლი“, დრამა, პარიჟის ცხოვრებიდგან აღებული, რომელსაც ჩვენი არტისტები დიდის ხელოვნებით თამაშობენ. უფრო თვალსაჩინო როლები პიესაში განაწილებული აქვთ გაბუნიას ასულს, სავაროვის ასულს, ავალიშვილისას, ალექსი-მესხიშვილსა და სვიმონიძეს.

გაბუნიას ასულმა ჩვეულებრივის ხელოვნებით ჩაატარა მამიდა ფროშარის როლი, ისეთის ხელოვნებით, რომ ძნელად თუ თვით პარიჟის სცენაზედ უფრო ნიჭიერად შესაძლებელი იყოს მისი წარმოდგენა. სავაროვის ასული მშვენიერი აღმასრულებელია ლუიზას როლისა და სწორედ რომ დიდის ხელოვნებითაც თამაშობს ამ როლს. ავალიშვილისა საუცხოოა განსაკუთრებით გრძნობიერს ადგილებში, განსაკუთრებით იმ დროს, როდესაც გრძნობა-მიხდილი გონს მოვა და თავისს უსინათლო დას ლუიზას დაინახავს. აქ არტისტი ისეთს უტყუარს აღტაცებას იჩენს, ისეთს ძლიერს გრძნობას სიხარულისას, რომ მისი სიხარულითი დაბნეული მდუმარება ბევრს უჩუყებს გულს და წამოაცრემლინებს ხალმე მაყურებელთა შორის.

ასეთისავე ხელოვნებით თამაშობს არტისტი ალექსი-მესხიშვილი ბედისა და ბუნებისაგან დაჩაგრულ პიერის როლს, რომელიც თავსა სწერავს, რომ უსინათლო, საბრალო ობოლი დაიხსნას თავის ავაზაკ ძმისა და დედის კლანჭებისაგან. მებენეფისე თუმცა ქაკის როლს თამაშობდა, ხასიათ-წამხდარ, საძაგელ კაცისას, რომელიც ვერ მოინდერეს მაყურებლის გულს და რომლის წარმოდგენა მით უფრო ძნელია, მაინც იმდენად კარგად ჩაატარა და უტყუარად ეს როლი, რომ არა ერთხელ გამოიწვია სამართლიანი ტაშის-ცემა საზოგადოებისა.

კვლავ არ მესმის, რად გამსტეფანეს უკანასკნელი სცენა ამ დრამისა, რომელშიაც ირკვევა და იხსნება პიესის კვანძი. ამ სცენის წარმოუდგენლობის წყალობით შინაარსის მხრივ ბევრი რამ რჩება საზოგადოებისათვის გამოურკვეველი და ბნელი. სასურველია, რომ ეფექტით წარმოდგენის დაბოლოვებას შინაარსის სისრულეს არ ანაცვალებდნენ ხალმე.

წარმოდგენაზედ საზოგადოება ბლომად დაეს წრო. მებენეფიესეს მისმა პატივის-მცემლებმა მიართვეს სურათი შოთა რუსთაველისა, ოქროს ბეჭედი, ორი ვერცხლის სათუთუნე, ხელოვნურად ნაქსოვი ბალიში და სუფრის ვერცხლის სერვიზი.

გარდახვეწილი

უცხოეთი

—

საფრანგეთი. გაზეთ „P. B.“ აზრით, კაბინეტის გადადგომა აიხსნება სამის მიზეზით: კარნოს ჩარევით საქმეში, დიუპუის უცოდინარობით და რადიკალთა მოხერხებულის ქცევით. კარნომ მიზეზი იშოვა, რადიკალებმა ეს მიზეზი გამოიყენეს და დიუპუიმ კიდევ ვერ შესძლო გაჭირვებიდგან თავი დაეღწია.

აქამდისინ ჯერ გამოურკვეველია, მთავრობისაკენ არის თუ არა უმრავლესობა პალატისა; ამიტომ იმ მოღვაწეთ, რომელთაც თავისი პროგრამმა აქვთ შეუშავებული, ვერ გაჰბედეს მოჰკიდონ ხელი კაბინეტის შედგენას. კაზიმირ პერიემ მხოლოდ იმიტომა სთქვა უარი კაბინეტის შედგენაზე, რომ როგორც წარმომადგენელს კონსერვატორიზმისას, იმედი არა ჰქონდა უმრავლესობისა.

მაგრამ თუ ვინაიცობაა კაზიმირ პერიე დასთანხმდა და კაბინეტი შადგინა, ეს სამინისტრო, უეჭველია, კონსერვატური იქმნება და რეაქციის გზას დაადგება.

—

გერმანია. ბერლინის გაზეთ „Boersen-Courier“-ში დაბეჭდილია ვრცელი წერილი შესახებ იმისა, რა მდგომარეობაშია ამ ჟამად საქმე რუსეთ-გერმანიის სავაჭრო ხელშეკრულობისა. ეი მოკლედ შინაარსი ამ წერილისა:

საბჭომ უკვე განიხილა წინადადებანი რუსეთის დელეგატთა და მათ შორის მრავალი შეიწყნარა, ხუთიოდ ან ექვსიოდ მუხლის გარდა. მაგრამ საქმე ის არის, რომ ეს ხუთიოდ მუხლი შეეხება გერმანიიდგან რუსეთში საქონლის გადატანას. გარდა ამისა გერმანია თხოულობს ზოგიერთ მუხლთა ჩამატებას ხელშეკრულობაში. დელეგატებმა ამ მუხლთა შესახებ ვერა გადასწყვეტეს-რა და უეჭველად თავიანთ მთავრობას დაეკითხვიან, როგორ მოვიქცეთო. უმთავრესი საქმე ბერლინის კონფერენციისა უკვე გათავებულია, მაგრამ საქმის გადაწყვეტა ჯერ იგვიანებს. გერმანული გაზეთები ამტკიცებენ, რუსეთის დელეგატებს უეჭველია პეტერბურგს დასჭირდებათ წასვლა, მაგრამ იმედს-კი არა ჰკარგავენ, რომ საქმე სასურველად გათავდებაო.

თეატრი

შინაარსი „ორი ობოლისა“: პარიჟის ქუჩებში დადიან ორნი დანი, ეიდარაბოდ შეიძლება, რადგან ყოველ მუშას თვით შეუძლიან შეასწოროს თავისი ანგარიში.

აქამდე ჩვენ ვხმარობდით ორ ტერმინს „შავი-ქვა“, „მანგანეზი“, თუმცა ლიტერატურაში (იხ. კვალი № 32, 33, 34), ხმარობენ მესამეს „ქვა-გუნდა“, არც პირველით და არც მესამით არ იხატება ძირეული თვისება ამ ლითონისა, მხოლოდ პირველი გავრცელებულია ხალხში და დიდი ხანია იხმარება, მესამე-კი მოგონილია მწიგნობრობაში. ეჯობინება ავიღოთ ერთ-ერთი მინერალოგიური სახელი, შემოღებული მეცნიერებაში, უპირატესობით ლათინური და მიცეთ მას ქართული დაბოლოება: ინგლისელები ეძახიან Manganese-ore ანუ Rlak—wood, ფრანგები Manganèse oxyde, ლათინურად Mandanum oxydatim, გერმანულად Braustein ან Purolisyt, მაშასადამე ქართულად ყველაზედ შესაფერი სახელი იქმნება «მანგანეზი».

ვინ იყო პირველი შემომღები შავი ქვისა და მანგანეზის წარმოებისა, ე. ი. ვინ იყო პირველი ბარის დამკვრელი და შემშფოთებელი უძრავის ბუნებისა, ჩვენ არ ვიცით ნამდვილად, რადგან რუსები აწერენ ბარონ-ფონ მერცენფელდს, ქართველები—აკაკი წერეთელს (იხ. კვალი № 34 წერილი დავით ბაქრაძისა), ვიცით მხოლოდ, რომ არც ერთს არ ეკუთვნის ამათში სახელი შავი-ქვის აღმოჩენისა. ამათზე წინად აღწერილი აქვს ამიხს 1858 წელ. ორი შავ-ქვიანი ბექი: ერთი „ბასილის კლდის ძირი“ და მეორე „შაგაურის ბოლო“, თავის მიმოხილვაში“ Heber Marganerze in Transkaukaslin (Melanges. Phuset chimq tirès du Bull. Pl. Mat de l'tcademie imp. de sein d. St.-Petersbourg 1858. შემდეგ ეს ცნობა დამატებულია გამოკვლევით სიმონოვიჩისა, ბაკევიჩისა და სოროკინისა.

ხშირად შეხვდებით შავი-ქვის მეამულეს, წვრილ და დიდ მწარმოებელს, რომელიც შოულობს ამ ვაჭრობაში ათას თუმნობით და არ იცის კი, სად და როგორ იხმარება წყარო მისის სიმდიდრისა.

შავის-ქვის წარმოება ახალი საქმეა. 1855 წელს ბესებერმა მოიგონა რკინისა და ფოლადის კეთება თუჯისაგან; ცოტა ხნის შემდეგ, მუშემ დაინახა საჭიროდ თუჯს დადნობის დროს დაუმატონ ფერრო მანგანი, ე. ი. თუჯი, რომელშიაც 22—90% მანგანეზი ურევია. ამ დამატებით რკინა და ფოლადი ბევრად უფრო კარგი იქმნება. როდესაც რკინა ან ფოლადი მზადდება ბესებერის წესით, მაშინ დნობის დროს, ითვისებს მეავბადს, რომელიც აფუჭებს რკინას, რადგან ამისთანა რკინა გაცხელების შემდეგ სამჭედლოში, ეროს დაკვრის დროს სკდება და აღარავითარი ნივთი არ კეთდება. აი ამ თვისების მოსაპოვებლად უმატებენ მანგანეზს, რომელიც ასუფთავებს რკინას. გარ[illegible] და ამ უპირველესის თვისებისა, [illegible] ქარხნენი დაადგნენ იმ აზრს,

---

არც ერთი ნაწარმოები არ სცილდება ჩვენსავე საკუთარს, შინაურს ბაზარს და თუ სცილდება, ისევ სხვის საშუალებით, რომლებიც ორად და სამად მეტს იგებენ. მცირეი ცდილობა გამოიჩინეს კახეთის მემამულეებმა ღვინის ვაჭრობაში და შავი-ქვის მწარმოებლებმა—უთავბოლოდ შავი-ქვის წარმოებაში. ერთად ერთი მრეწველობა ქართველების ხელში ამ ჟამად შავი-ქვის წარმოებაა, რომელიც ადგილს იპყრს უცხოეთის მოედანზე, აქვს მსოფლიო მნიშვნელობა. ეს არც საკვირველია ამ რკინის საუკუნეში, როდესაც შავი-ქვა იხმარება რკინის და ფოლადის კეთებისათვის.

თუმცა სიტყვა ეროვნული შეიცავს სიტყვას ხალხურს, მაგრამ, ჩვენს აზრით ხალხურს ვეძახით უფრო უმრავლესობის საკუთნოს გლეხ-კაცობის საკუთრებას. რადგან მრავლად არიან გლეხნი პატრონები შავ ქვიან ადგილებისა და იღებენ კიდეც მონაწილეობას თვით წარმოებაში, ამისათვის თავისუფლად შეგვიძლიან შავი-ქვის წარმოებას ვუწოდოთ „ხალხური მრეწველობა«. თვით ჩვენ ხშირად გვინახავს მადნების პირს დედაკაცობა, შეუჭვეველი მძიმე მუშაობას და ბავშობაც, რომელნიც აგროვებდნენ გვირაბების ახლო მახლო შავი ქვის ნატეხებს; როცა გვიკითხავს, რად გინდათ, მაგას რომ აგროვებთ, უპასუხნიათ: შეეკრებთ უბნის ქალები ქვას, დავდგავთ საყენს და კაბას მაინც ჩავიცცვამთ მაგის ფულითაო. მადნის მუშები უმეტესად ქართველები არიან, ახლო-მახლო სოფლებიდგან. საანგარიშო დავთრები იწერება ქართულად. ზოგიერთ მწარმოებლებს შემოღებული აქვთ მარტივი ბუღგალტერია და შემდეგში აპირობენ შემოიღონ ორ კეცი იტალიური ბუღგალტერიაცა. ამ გვარი წეს-წყობილება ძრიელ აადვილებს საქმის წარმოებას: გამოცდილ და ხალხის ვინაობის მცოდნე კაცის შოვნა ძლიერ ადვილია, მუშების გასტუმრება უდაოდ ერთ-ერთი მინერალოგიური სახელი, შემოღებული მეცნიერებაში, უპირატესობით ლათინური და მიცეთ მას ქართული დაბოლოება: ინგლისელები ეძახიან Manganese-ore ანუ Rlak—wood, ფრანგები Manganèse oxyde, ლათინურად Mandanum oxydatim, გერმანულად Braustein ან Purolisyt, მაშასადამე ქართულად ყველაზედ შესაფერი სახელი იქმნება «მანგანეზი».

ვინ იყო პირველი შემომღები შავ-ქვისა ... ეიდარაბოდ შეიძლება, რადგან ყოველ მუშას თვით შეუძლიან შეასწოროს თავისი ანგარიში.

აქამდე ჩვენ ვხმარობდით ორ ტერმინს „შავი-ქვა“, „მანგანეზი“, თუმცა ლიტერატურაში (იხ. კვალი № 32, 33, 34), ხმარობენ მესამეს „ქვა-გუნდა“, არც პირველით და არც მესამით არ იხატება ძირეული თვისება ამ ლითონისა, მხოლოდ პირველი გავრცელებულია ხალხში და დიდი ხანია იხმარება, მესამე-კი მოგონილია მწიგნობრობაში. ეჯობინება ავიღოთ ... ეიდარაბოდ შეიძლება, რადგან ყოველ მუშას თვით შეუძლიან შეასწოროს თავისი ანგარიში.

აქამდე ჩვენ ვხმარობდით ორ ტერმინს „შავი-ქვა“, „მანგანეზი“, თუმცა ლიტერატურაში (იხ. კვალი № 32, 33, 34), ხმარობენ მესამეს „ქვა-გუნდა“, არც პირველით და არც მესამით არ იხატება ძირეული თვისება ... ეიდარაბოდ შეიძლება, რადგან ყოველ მუშას თვით შეუძლიან შეასწოროს თავისი ანგარიში.

აქამდე ჩვენ ვხმარობდით ორ ტერმინს „შავი-ქვა“, „მანგანეზი“, თუმცა ლიტერატურაში (იხ. კვალი № 32, 33, 34), ხმარობენ მესამეს „ქვა-გუნდა“, არც პირველით და არც მესამით არ იხატება ძირეული თვისება ... ეიდარაბოდ შეიძლება, რადგან ყოველ მუშას თვით შეუძლიან შეასწოროს თავისი ანგარიში.

აქამდე ჩვენ ვხმარობდით ორ ტერმინს „შავი-ქვა“, „მანგანეზი“, თუმცა ... ეიდარაბოდ შეიძლება, რადგან ყოველ მუშას თვით შეუძლიან შეასწოროს თავისი ანგარიში.

ქალის შერთვისას, მაგრამ ჰენრიეტ სიყვარულის გამო უარს ამბობს. ამის გამო გრაფი ჰენრიეტს ანატომრებინებს ზნეობა-წამხდარ ქალთა მოსაქცევს სახლში, სიდგანაც სადღაც შორს კუნძულში უნდა გაჰგზავნონ. აქ გამოჩნდება მისგან სიკეთილს გადარჩენილი მარიანა, რომელსაც განთავისუფლების მარათი აქვს მიღებული, მარათს ჰენრიეტს აძლევს და თითონ მიდის იმის ნაცვლად კუნძულზედ.

ჰენრიეტ დის საძებნელად მიდის, ჰპოულობს ფროშარის სახლს, მაგრამ ლუიზა იქ არ არის, დ-მწუვდეული ჰყავთ ციეს ოთახში. თავისის დის ყელსახვევს იცნობს ფროშარზედ, ფროშარი გამოეცხადებს, ლუიზა გარდაიცვალა,—და ამის გამო ჰენრიეტს გული წყუვა. ფროშარი გაიქცევა ექიმ მოსაყვანად. ლუიზა ჩამოვა ციეს ოთახიდგან, გაპარვა უნდა, ლეიბის ქვეშ გასაღებს ეძებს, როგორც პირმა უთხრა, და თავისს გულ-წასულ დას წაიწყდება. ამ დროს შემოდიან ფროშარი, ექიმ და პიერიც. ჰენრიეტ გონს მოვა და ლუიზას გულზედ მიიკრავს. ექიმ არ აპირებს მსხვერპლის ხელიდგან გაშვებას. პიერი გამოესარჩლება ორს ობოლს. ძმები ხანჯლით დაიწყებენ ჩხუბს. ჯერ ექიმ დასჭრის, ხოლო შემდეგ გამწარებული პიერი გულში ჩასცემს ექიმს ხანჯალს და ობლებს განთავისუფლებს.

ლუიზას ექიმი დაუწყებს წამლობას და ესინთლობისაგან განკურნავს. გამოირკვევა, რომ ეს ობოლი ჰენრიეტის ღვიძლი და არ არის, უკანონო შვილია დიდად შეძლებულ გრაფინია დე-ლინიერისა, პოლიციის უფროსის მეუღლისა, კავალერ დე-ბონდის დიდისა, რომელიც თავისს შვილს იშვილებს. დე-ბონდი ჰენრიეტს ირთავს და ამითი კეთილად ბოლოვდება ამ ორის უბედური ობლის ბედ-იღბალი.

გასართობი

პარიზში ერთხელ მოცარტის ოპერას „დონ-ჟუანს“ თამაშობდნენ. თეატრში ერთი ახალ-გაზდა კაცი ნელის ხმით მღეროდა ზოგიერთ ადგილებს ამ ოპერიდგან და მეზობლებს აწუხებდა. ერთმა მათგანმა ვეღარ მოითმინა და ხმა-მაღლა დაიძახა: „რა მზე-ცია!“—ეგ ჩემზედაც სთქვითო? იწყინა ყმაწვილმა კაცმა.—არა ბატონო,—უპასუხა პირველმა, - ეს მოცარტზედაც ვსთქვი, რომელის ოპერაც თქვენის სიმღერის მოსმენას მიშლისო.

ერთი კაცი ამტაიცებდა, მზე ერთს ალაგას არის გაჩერებული და მიწა მის გარშემო ტრიალებსო. იტალიელმა ბერმა უთხრა: ტყეელი, დედამიწაა გაჩერებული და მზე ტრიალებს. განა არ გახსოვდ, ისა ნაივესმა რომ მზე გაიჩერა?—როგორ არ მახსოვსო,—უპასუხა უცბოელმა, მზე სწორედ მას აქეთ არის გაჩერებული.

გეთაყვა ოცი მანათი მასესხეთ?

— მოწყალეო ხელმწიფევ, მე თქვენ არაკი გიცნობთ, ვინა ბრძანდებით!

— ვიცი, რომ არ მიცნობთ და სწორედ ამიტომ მოგმართეთ ფულის სათხოვნელად. თორემ ვინც მიცნობს, ოცს მანათს როგორ მენდობა!

უცხოეთის წვრილი ამბავი

იაპონიელ შეძღებულ კაცს დიდი დარბაზი აქვს სტუმრებისთვის. იატაკი სუფთა სხვეთით არის მოფენილი. იატაკზედგე აწყვია რბილი ბალიშები. სტუმარი რომ მოკა, ფეხთ უნდა გაიხადოს და ისე შეიდგეს ოთახში. ეკვლესზედ პატეტეტმეულს სტუმარს შუაში დასვამენ. დანარჩენები გარშემო სხდებიან. მასპინძელი სუფრის ბოლოს უნდა იჯდეს, კარებთან. სადილის დროს თითო სტუმარს თავს ადგა ასხდგა ზედ გასთხოვარი ქალი, ღამაზად ჩაცმული და სტუმარს ეესხურება. ამ მოასხეა ქალს მეხუმე ჭქვიან. მეხუმე მიკა სტუმრთან, დაიჩოქებს და ფინ დაუდგამს ფინჯანს მწკანე ჩაით, ტკბილ ქადებსა და ტკბილეულობას. შემდეგ მოკა სხვა და სხვა ნაირა საჭმელი, მაგრამ სტუმრები ხელს არ ახლებენ, ვიდრე თვით მასპინძელი არ დაიწყებს ჭამას. მასპინძელი ჯერ მოკელე სიტეკვის ეტეკეთ სტუმრებს. ბოდიშს მოიხდის, უკვირკვდ, ეკვრაფერი საკადრისი სადილი მაქვს, ეცდი და ეუკეთერი საჭმელები მოგპრთვეთ, ამედი მაქვს არ დამპრარსეკეთ, სიკეკ (ბრანკეის არაყი) მიიარმეკეთ და ამითი ბაჩა მაეკეშრეკეკეთ... შემდეგ სტუმრები სადილს შეუდგებიან ან იმდენს არა სჭამენ, რამდენსაც სკამენ. საჭმელები ძლიერ ბევრი იციან, მაგრამ ტოტასეკი სჭამენ; ჯერ საკეკ სმას ეუნდებიან. საჭმელები მრავალ ეკვრაა. თითო თავს საჭმელს მოსდეკეს თითო ფინჯანი წკეი, რომელსაც აპაინეკეკეა წეკლეკეთ სკამენ.

უფრო ძნელია ეუნეეო საჭმელის ჭამა. იპპონელები დანა-ჩანგალს არა სმარობენ და ჩხირებითა სჭამენ ხორცსა. თუმცა საჭმელი მრავალ ეკვრი იციან, მაგრამ სუფეეე

მაძღარი გვექმნებოდა; განა ჩვენს გონებას გაიტაცებდა ოქროს ქონძისთავები და ყალბი ბრილიანტები, განა ჩვენ ფიქრად მოგვივიდოო, მო, გავიქცეთ ამ სახელოსნოდგან, ვიცხოვროთ, როგორც მოგხვდება, ოღონდ თავისუფლადოო; განა ვიფიქრებდით ამას, ყველა ეს გარყვნილ ბაზარსა და ქუჩას რომ არ ესწავლებინა ჩვენთვის, სადაც დღეში ათჯერ გვგზავნიდნენ და იმის მაგიერ, რომ მუშტითა და უთოოთი გვცემდნენ, რომ ხანდისხან მაინც გაგვეგონა ჩვენის პატრონისაგან ტკბილი სიტყვა და ალერსი ბრძანებისა და ლანძღვის მაგიერ. ბავშვებს ეპიერვებათ ალერსი, კარგი მოვლა და სიყვარული და ჩვენ-კი რომელი მთაგან გვინახავს ჩვენის პატრონისაგან?“

საბრალო—ბრალდებულნი ბავშვები!..

დეპეშა

24 ნოემბერი

პეტერბურგი. „Нов. Время“ იუწყება, რომ სახელმწიფო საბჭოს საზოგადო კრებამ ორშაბათს განიხილა პროექტი შესახებ იმისა, რომ გლეხებს ნება არა ჰქონდეთ თავის ნადელები სხვას გადასცენ. დიდის ხნის კამათობის შემდეგ კრებამ შეიწყნარა შინაგან საქმეთა მინისტრის გადაწყვეტილება ნადელების გადაუცემლობის შესახებ.

ბერლინი. რუმინიასთან სავაჭრო ხელშეკრულობის კომისიის დღევანდელ კრებაზედ ლიბერმა სთქვა, რომ ცენტრი მომხრე იქნება ამ ხელშეკრულობისა.

ლონდონი. სასამართლოს უწყების მოხელემ გემსტიდის უბანის ერთს სახლში იპოვნა მრავალი ბოთლი, სავსე ნიტროგლიცერინითა და ერთი ყუთი, 24 გირვანქა დინამიტით; სახლის პატრონი შნეიდერი, რომელიც ამბობდა, ჰოლანდიის ქვეშევრდომი ვარო, ვიდრე პოლიცია მოვიდოდა, სადღაც გაჰქრა.

სოფია. ძმათა ივანოვების შესახებ საქმის გამოძიება გათავდა; ჩვენებათა ჩამორთმევა დაიწყება მომავალ კვირას. გამოძიებამ აღმოაჩინა, რომ ივანოვებს ამხანაგები არავინა ჰყავდა პრინც კობურგელის მოკვლის განზრახვაში.

პარიზი. დიუპუი არჩეულ იქმნა დეპუტატთა პალატის პრეზიდენტად.

25 ნოემბერი

პეტერბურგი. გარდაწყვეტილია, რომ ციმბირის რკინის გზა კეთდებოდეს იმ მასალით, რომელიც რუსეთის ქარხნებში იქმნება მომზადებული.

ირკუტსკის გუბერნიაში საერობო უფროსთ ამწესებენ.

ბერლინი. კომისიამ მოიწონა სავაჭრო ხელ-შეკრულობანი რუმინიასთანა და სერბიასთან.

პეტერბურგის ბირჟა, 16 ნოემბ.

	მეოდგე ფასი	გაყიდვა ფასი	ბოლო ფასი
	ფან. კ.	ფან. კ.	ფან. კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქროს ტალონიანი კუპონები	7,65	7,65	— ,,
მანეთიანი გერცლის ფული . . .	152¾	153½	— ,,
5% პირველითის შინაგანის სესხის მომგებიანი ბილეთი	— ,	— ,,	— ,,
—შეორისა	— ,,	— ,,	245⅝
4% მესამე სესხისა.	— ,,	— ,,	222½
სახელმწიფო თავადაზნაურობის ბანკის მომგებ. ფურცელი . .	— ,,	— ,,	190¾
გირვანქიანის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა: 6%.	100	— ,,	— ,,
5%.	— ,,	99	— ,,
ქუთაისის ბანკისა 6%.	100	— ,,	— ,,
5%.	— ,,	99	— ,,
5% ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საკredიტო საზოგადოებისა	97½	— ,,	— ,,

რკინის გზის მიმოსვლა

ტფილისიდგან ბათუმს მიდის საფოსტო მატარებელი № 2 9 ს. 30 წ. დილ. და № 4 6 ს. 50 წ. საღ.

ბათუმიდგან ტფილისს მოდის № 1 9 ს. 52 წ. საღ. და № 3 12 ს. 25 წ დღ.

ტფილისიდგან ბაკოს № 3 მიდის 1 ს. 20 წ. დღ.

ბაკოდგან ტფილისს მოდის 5 ს. 50 წ. საღ.

ტფილისსა და განჯას შუა.

ტფილისიდგან განჯას მიდის 9 ს. 20 მ. საღ.

განჯიდგან ტფილისს მოდის 1 ს. 30 წ. დღის.

ტფილისიდგან ხაშურს მიდის 3 ს. დღ. ხაშურიდგან ტფილისს 8 ს. 10 წ. დილ.

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზედ

ბათუმიდამ გადის:

ხუთშაბათობით: დღისით 12 საათზე მოკლე გზით, შეიელის ნოვოროსიისკში და კერჩში.

სამშაბათობით და შაბათობით: შორის გზით 2 ს. შუაღ. შეიელის ყველა ნავთსადგურში.

ბათუმში მოდის:

ღამის 12 საათზე სწორე გზით ნოვოროსიისკით და სოხუმით.

ოთხშაბათობით: დილით სწორე გზით ნოვოროსსისკით და სოხუმით.

პარასკევობით და ოთხშაბათობით: საღ. შორის გზით, შეიელის ყველა ნავთ-სადგურებში.

ფოთში მოდის:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდგან კვირა დილით, განთიადისას.

პარასკევობით: საფოსტო და სახალხო.

სამშაბათობით: დღისით სახალხო და საქონლისა ოდესიდგან.

ხუთშაბათობით: დღისით სახალხო და საქონლისა ბათუმიდგან.

ფოთიდგან გადის:

პარასკევობით: ნაშუადღევის ორ საათზე საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეიელის, დილის 5 საათზე.

ხუთშაბათობით: საფოსტო და სახალხო საქონის გათავების შემდეგ ბათუმში.

სახალხო და საქონლისა ბათუმში, სამშაბათობით, დილის 10 საათზე.

სახალხო და საქონლისა ხუთშაბათობით ოდესაში და ყველა ნავთ-სადგურში შეიელის.

საქონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებიან უსაზღვროდ.

—

განცხადებანი

ᲙᲑᲘᲚᲘᲡ ᲔᲥᲘᲛᲘ
Ა. Ი. ᲝᲠᲑᲔᲚᲘ

სოლოლაკზედ, საკუთ. სახლებში №№ 14—16

ავადმყოფებს მიიღებს:

დილით 8-დგან 12 საათამდე.

საღამოთი 4-დგან 6 საათამდე.

ᲙᲘᲠᲘᲠᲐ-ᲣᲥᲛᲝ ᲓᲦᲔᲔᲒᲨᲘ

დილის 8 საათიდგან ნაშუადღევის 2 საათამდე. (150—128)

გამოვიდა და ისყიდება ოზურგეთში და ახალ-სენაკში კ. თავართქილაძის მაღაზიაში და სხვაქალაქებში, სადაც-კი ქართული წიგნი იყიდება

ᲗᲐᲛᲐᲠᲘᲐᲜᲘ

ისტორიული ზღაპარი

შაირ წყობილად თქმული

თ. ს. ᲒᲣᲒᲣᲜᲐᲕᲐ-ᲛᲔᲠ

მეორე გამოცემა

ფასი 50 კაპ.

„ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲗᲐ ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲑᲘᲡ“

წიგნის მაღაზიაში

ისყიდება ამხანაგობის შემდეგი გამოცემანი:

თხზულებანი ა. აყაზეგისა (მოჩხუბარიძისა) ავტორის სურათით და ფაქსიმილეთი, ოთხი ტომი, თითო ტომი ცალკე .	1	20
იგივე მშვენიერი ქაღალდზე და მშვენიერისავე ყდით, თითო ტომი ცალკე.	2	50
ოთხი ტომი ერთად . .	9	„
სრული სამზარეულო ქართულისა და ევროპიული საჭმელებისა . .	1	20
იგივე ყდით	1	40
თხზულებანი ი. დავთაშვილისა სურათით, ბიოგრაფიით და ფაქსიმილეთი	„	80
იგივე მშვენიერის ყდით .	1	25
დაბადება და აღზრდა ერეკლე ბატონიშვილისა, ლეგენდა პოემა ბაჩანასი	„	15
ხალხური ზღაპრები I ნაწილი	„	30
იგივე ყდით	„	75
ბნელო, მოთხრობა ნ. მელანიასი (პსევდონიმი) .	„	40
იგივე მშვენიერის ყდით .	„	90
თხზულებანი ი. ჭავჭავაძისა, ავტორის სურათით და ფაქსიმილეთი, ტომი I	1	20
იგივე კარგს ქაღლზედ, მშვენიერის ყდით . .	2	50
ტომი II	1	„
იგივე კარგს ქაღლზედ მშვენიერის ყდით . .	2	50
ტომი III	1	„
იგივე კარგს ქაღლზედ მშვენიერის ყდით . .	2	„
ტომი IV, იხა, ორი წიგნი	1	60
იგივე კარგს ქაღლზე მშვენიერი ყდით . .	3	„
ჩანგი	1	„
სოფლის კუნწულა, დ. მაჩხანელისა	„	20
თხზულებანი აკაკისა, ტომი 1 ფასი	1	„
იგივე კარგს ქაღლზე მშვენიერის ყდით . .	2	50
თხზულებანი მისივე ტომი II ფასი	1	„
იგივე კარგს ქაღლზე მშვენიერის ყდით . .	2	50
არაკები, სბა ორბელიანისა, ბავშვებისთვის .	„	25
სიბრძნე-სიცრუეე, მისივე .	„	75
იგივე კარგს ქაღლზე .	1	50

(5—0—5)

ᲒᲐᲛᲝᲡᲐᲓᲔᲒᲕ ᲪᲜᲝᲒᲐᲜᲘ
ᲜᲘᲠᲒᲔᲚᲘ ᲒᲔᲠᲛᲝ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ

ექიმის ნავასარდიანისა

(გუგიაში, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ავადმყოფთ იღებენ და სინჯავენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილამობით იღებენ:

ბ. ს. ნავასარდიანი, 11—12 საათამდის იმათ, ვისაც სპირს სნეულებანი: გარეგანი (ხირურგიული), კბილებისა, ვენერიული და ათაშანგი (სიფილისი).

ე. მ. ჩიქოანი, 9—10½ საათამდის, სნეულებანი: თვალის და ნერვებისა—ტანში ტკივილებისა.

დ. გ. რუდკოვსკი, 10½—11½ საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი, ბავშვეისა და. დედათა სქესისა.

ა. ფ. ბრატასევიჩი, 11½—12½ საათამდის, სნეულებანი: ყურ-ს, ყელის და ცხვირისა.

ექიმი—ქალი ა. მ. ტურბოვიჩი 12½—1 საათამდის, სნეულებანი. დედათა სქესისა.

ს. ბ. კარაბეტიანცი, 1—1½ საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

საღამოობით მიიღებენ:

ი. ვ. ჩეშურკოვსკი, 5—6 საათამდის, სნეულებანი: გულ-მკერდისა; ხმიერად და მიკროსკოპიულად გასინჯავს ნახველს (ხორხს) და შარდს.

ს. გურკო, 6—7 საათამდის, სნეულებანი: ათაშანგი (სიფილისი) და ვენერიული.

ბ. ს. ნავასარდიანი, 7—7½ საათამდის.

ე. ი. ფრანცეუსი, 7—7½ საათამდის, სნეულებანი: ყურის, ყელის, და ცხვირისა, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკევობით.

რჩევა-დარიგების და რეცეფტის დაწერის ფასი ᲜᲗᲝ შაურია; ფასი ექიმთა კრების რჩევისათვის (კონსილიუმისათვის) და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიც აქვს ავადმყოფთათვის.

დირექტორი სამკურნალოსა, დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

ОТЪ КОНТОРЫ РЕДАКЦІИ
„ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКАГО СЛОВАРЯ“
БРОКГАУЗА и ЕФРОНА.

Для облегченія подписки на „СЛОВАРЬ“ въ виду поступающихъ многочисленныхъ заявленій объ обременительности единовременной уплаты за вышедшіе полутомы,

КОНТОРОЮ НЫНѢ УСТАНОВЛЕНЫ НИЖЕСЛѢДУЮЩІЯ УСЛОВІЯ РАЗСРОЧКИ:

1) Вышедшіе до сихъ поръ полутомы (числомъ 20) высылаются подписчикамъ ЕДИНОВРЕМЕННО, при чемъ уплачивается ЗАДАТОКЪ въ размѣрѣ отъ 10 руб.,

2) Остальная сумма (50 руб. и за пересылку 8 руб,. всего 58 руб.) погашается взносами въ размѣрѣ отъ 1½ РУБ. ВЪ МѢСЯЦЪ;

3) Слѣдующіе имѣющіе выходить полутомы высылаются на общихъ основаніяхъ—съ наложеннымъ платежемъ въ 3 руб. 40 коп. на каждый полутомъ по мѣрѣ выхода.

За подробными справками и съ подпиской на изложенныхъ основаніяхъ обращаться КЪ ПРЕДСТАВИТЕЛЮ „СЛОВАРЯ“ ДЛЯ КАВКАЗСКАГО КРАЯ

Б. Г. КРЕСНЯНСКОМУ

Въ Тифлисѣ, Михайловская ул., д. № 153, а также въ центральную книжную торговлю и въ книжный магазъ. Хиддекеля. Иногородные благоволятъ обращаться исключительно къ Б. Г. КРАСНЯНСКОМУ.

„ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКІЙ СЛОВАРЬ“

(начатый проф. И. Е. АНДРЕЕВСКИМЪ)

подъ редакціей К. К. АРСЕНЬЕВА и заслуженнаго проф. Ѳ. Ѳ. ПЕТРУШЕВСКАГО.

При участіи редакторовъ отдѣловъ:

Проф. А. Н. Бекетовъ (біологич. науки).
С. А. Венгеровъ (исторія литературы).
Проф. А. И. Воейковъ (географія).
Проф. Н. И. Карѣевъ (исторія).
Проф. Д. И. Менделѣевъ (химико-технич. и фабрично-завод.)
Проф. В. Т. Собичевскій (сельско-хозяйственный и лѣсоводство).
Владиміръ Соловьевъ (филос.).
Проф. Н. Ѳ. Соловьевъ (музыка).

„ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКІЙ СЛОВАРЬ“ выходитъ каждые 2 мѣсяца полутомами, въ 30 листовъ убористой печати. Въ настоящее время вышло двадцать полутомовъ.

Цѣна за каждый полутомъ безъ пересылки въ переплетѣ 3 руб., безъ переплета 2 руб. 70 коп. За пересылку 40 коп. на каждый полутомъ. Переплеты изъ шагреневой кожи съ золотымъ тисненіемъ на переплетѣ. Книги высылаются по почтѣ съ наложеннымъ платежемъ.

Издатели { А. Ф. БРОКГАУЗЪ (Лейпцигъ). И. А. ЕФРОНЪ (С.-Петербургъ).

(5—1047—4)

Доз. ценз. Тифлисъ, 25-го Ноября 1893 г. სტამბა მ. შარაძისა და ამხანაგობისა. რედაქტორ-გამომცემელი ᲘᲚᲘᲐ ᲩᲐᲕᲩᲐᲕᲫᲔ